

نومرو : ۱۰۷

اداره خانه

ایستانبول، جفال اوغلی، دائره اجتهاد

تله فون نومروسی : ۸۶۵

“ Idjtihad ” Constantinople

بشنجی سنه

حریت فکریه یه خادم  
هر هفته چیقار اجتماعی ، ادبی مجموعه

مدیر مرخص : الرهامی صفا

# اشعار

۲۲ مایس ۱۳۳۰

آبونه

سنه لك آلتی آیلوق

تورکیا ایچین ۵۰ غروش ۳۰ غروش

ممالك اجنیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یاره به

## سما سا کنلری ایله مخبره

اوزرنده ضیانك سکنز یوز متره مربعی بر ساحه اشغال ایتمه سی ایجاب ایدیور .

شمدی بوجهازلرله مخبره یه باشلامق ایچین کره ارضك مریخه اك یاقین بولندی بی زمانی بکله مك لازمدر . مریخ ایله ارضك آره سنده کی مسافه حداظمی ( ۸۷ ) وحد اصغری ( ۵۸ ) ملیون کیلومترودر . بالطبع ۵۸ ملیون کیلومترده بومله ده ازیاده موفق اولنه ییلور . مع التأسف بوراده هیئتشناسلره پك بیوك مشکلات ظهور ایدیور . همده آکلاشلما سی غیر قابل مشکلات ...

ارضله مریخك اك یاقین بولندی بی زمانی ارض مریخه شمسك آره سنه کیرمش بولنیور . بالطبع ارضك مریخه متوجه نصف کره سی تماماً مظلم ، کونشه متوجه اولان نصف کره سی تماماً ضیادارد . بوضورتله ارضدن صدور ایده جك اشاراتی مریخیلر کورورلر ، فقط آکلامازلر . احتمال برییلدیز ، دیرلر . چونکه اوزمان ارض اولنرجه غیر مرئی در . ضیادار قسممزك اولنرجه متوجه اولدی بی زمانی ایسه یه تجربه موفقیتمز لکه نتیجه نیر . چونکه بوضورتله یایله جق اشارتلر کونشك ضیالری آره سنده غیب اولور . بونك ایچون ارضك مریخیلر بر هلال شکلنده کورولدی کی زمانی تجربه اجرا ایدیله بیله جکدر . وهلال مظلمه ده تجربه نك ده ازیاده موفقیته نتیجه نه جکی قبول اولنیور .

موسیو پیقرینگك تصور کرده سی اولان آلت هیئتشناسلرجه اذ زیاده شایان قبول گورولندر . بوجهاز واسطه سیله مخبره نك تمامیه قابل اوله جغه قانع بولنیورلر . یوقاریده ذکر ایتدی کم ضیا واسطه سیله ایشته آره مزده بر مناسبت پیدا ایدیله بیله جك . قایل فلاماریونده بوضوك اصولی شایان قبول کورویور . کرک بوضورتله کرک دیگر صورتله تأسیس ایدیله جك مخبره حقه ده قایل فلاماریون مریخه مخبره حقه ده یازدی بی مقاله ده پك شایان دقت اولان سطرلری یازیور :

« هر هانکی طرزده مرتب اولورسه اولسون بو تابدار اشارتلر مریخ سکنه سی طرفندن تلسقورلر اعانه سیله بر نقطه منوره ومثلاً کوچك بر ییلدیز خاتمه نمایان اوله جقدر .

شیمدی هر طرفده ، سیارنده حیات اولوب اولمادیغی ونه صورتله اولدی بی حقه ده هیئتشناسلر تدقیقاتده بولنیورلر . قایل فلاماریون « ساده حیات مسئله سنك حلی بوکون علم هیئتك غایه سنی تشکیل ایدر » دیور .

سیارنده حیات اولدی بی پك حوق اولن ایدیلوردی . خصوصیه مریخده ... حتی بوندن یارم عصره یقین بر زمان اول ( شارل قروس ) سما سا کنلری ، همده ذی عقل سما سا کنلرینه ایمان ایده رک اولنرله مخبره ایتمکی دوشوندی . و بودوشونجه سنی یه تصور کرده سی اولان بر واسطه ایله موقع فعله قویمق ایسته دی . ( شارل قروس ) ك فکری غایت قوتلی بر نه الکتریک منبعندن صدور ایدن شعاعات ضیائی بی غایت بیوك قطع مکافی آینه لرده طوبلایه رق مریخه ویا دیگر بر سیاره یه توجه ایتمکدی . بوضورتله اوراده حیات اولوب اولمادی بی آکلاشیله جق ، و ترتیب ایدیله جك آتشین حروفات ایله مخبره ایدیله جکدی . بوضور اوزمان موقع فعله چیقامادی . مع مافیه سکان سما ایله مخبره بتون هیئتشناسلرک فکری اشغال ایتمکدن کیری طور میوردی .

مسئله نك نظریاتی پك ساده در . فقط عملیاته کچیلنجه صوک درجه مشکلات کوزو که جکدر . مع مافیه بومشکلات قارشینده هیئتشناسلر یه بوندن قطع امید ایتمه دیلر . چالشدیلر و دوشوندیلر . صوک زمانلرده موسیو ( پیقرینگ ) تصور کرده سی اولان بر آلت واسطه سیله مخبره یه موفق اوله جغنی ادعا ایدیوردی .

موسیو پیقرینگك دوشوندی کی آلت کره ارضك حرکت یومیه سی اجرا ایتدی کی محوره موازی غایت جسیم بر طاقم بویوك آینه لر در . بواینه لر خارق العاده بر قوتی حائز الکتریک موتورلری سایه سنده تدویر ایدیله جك وهر بر حرکت دوریه سی کره ارضك بر حرکت یومیه سی مدتنده یعنی یکرمی درت ساعتده تمام اوله جقدر .

مریخ سکنه سنك نظر دقتی جلب ایده جك بر شدتی حائز حزیات ضیائی کونده ریه بیلمه سی ایچون بواینه لرک

اوکنده سیاحینه لازم اولان مولدالموضه‌نی صورت منتظمده احضار ایدن برر هوا طلومبه‌سی و تضییق هوائی‌نی اولچمک ایچون بر قاق معدنی بارومترو بولنه . جقدر . مخبره جهازی‌ده بالونک سیتی آلتنده صعوده تبعاً جوزیلور بر طاقم معدنی تللردن عبارت اولوب بونلر فضله اوله‌رق بالونک شاقولی بر استقامتمده صعودینی‌ده تأمینه خدمت ایده‌جکدر .

ایشته موسیو فور فضائی قاپلایان و بزمله مریخیلیری بر برینه ربط ایدن اثیردن بوصورتله استفاده ایتمک ایستیور . قامیل فلاماریون دییورکه احتمال مریخیلیر یک چوق اول بواساسدن استفاده ایدرک بزه بر چوق زمان موجات هر چه ایصال ایتدیلر ...

موسیو فور عین‌زمانده مریخدن کوندربلن شعاعات هر چه‌نی بزه نقل ایده‌جکدر . فقط بوکا کوره ایلمک مخبریه باشلامش اولملری لازمدر . فقط ایلمک دفعه بزه باشلایه‌بیلیر . قامیل فلاماریون مخبره حقنده مقاله‌سند شو سوزلری سویلیور :

« هر شیدن اول اوراده برینک موجود اولسی لازمکلیر . وایلمک اشارتلمز «سزاوراده‌میسکز» سؤالی تکراردن عبارت اوله‌جقدر . اگر بو سؤاله قارشى صریخ سکنه‌سی‌ده بزه لاعلی‌التعین بر اشارت ویره‌جک اولورسه آرتق ایلورده‌مردلو مخبراتک قابل اوله‌جفنده اشتباه ایدیلهر . جوابه دسترس اوله‌مازسه‌ق مریخک غیر مسکون اولدیغه قائل اولاملی‌بزه‌زیرا صریخ سیاره‌سی کره ارضدن خیلی یاشلی اولدیغندن اوراده‌کی انسانلر بردن چوق اول طوغمش اوله‌بیلیرلر . مریخدن بزه اشارتلر چکیلش اولسی‌ده محتملدر . بلکه عصرلرجه بیهوده خط‌اب ایدرک آرتق یورولدیله . زیرا اجدادمن موجات هر چه‌نک طبیعت و ماهیته واقف دکلدی . بزه‌هنوز شوبر قاق سنه‌لر طرفنده معلوم اولان الکتریک متموج احتمال که بیکلرجه‌سنه اول مریخیلیر ایدی استفاده‌سند ایدی ...

شبه‌سزدرکه حضرت عیسی زمانده وحی اوچنچی‌فرانسز جمهوریتنده کره ارضه کئیده ایدیلهر جک تلسز تلغراف هیچ کیمسه‌نک نظر دقتی جلب ایده‌مزدی .

بلکه اک موافق بر واسطه مخبره اولق اوزره شمعی استعمال ایده‌جکمر بو موجات اثیری‌نی مریخیلیر بزدن چوق اول دوشوغشلرده شمعی بزه مجهول یکی یکی اصوللر کشف ایدرک موقع تطبیقه وضع ایتملردر . حتی شو دقیقه‌ده مریخدن اطرافزه بیکلرجه اشارت یا غم‌دینی کیم ادعا ایده‌بیلیر .

« ایلمک خط‌ابا تمزک سکنه ملکوت طرفندن فصل تلقی ایدیلهر جکنی تقدیر ایده‌میز . مع مافیه عقل وادرا کدن ذره‌قدر نصیبه‌دار ایسه‌لر هر حالده بو حادثه غریبه‌نی نظر دقتیه آلهرق اسبابی تحری ایده‌جکلیر شبه‌سزدر . اشارتلمز تکرر ایتدیکجه نهایت سیاره‌لردن بر چوق نقاط نظرندن فرقی اولان لره ارضکده مسکون اولدیغنی و سکنه‌سنگ یک‌ده وحشی بولندیغنی اوکره‌نه جکلر واک صکره الفبامزی مراق ایده‌رک سوزلری‌نی آکلایه بیله‌جکدر .

« مریخیلیرک بزه جواب ویره‌جکلیری امید ایده‌بیلیر . فقط نازل ؟ ... بوباده اک محتمل اولان واسطه اشارتلمزک تقلیددر . فقط بوکا موفق اوله‌بیله‌جک بر حالده‌میدرلر . بزم قولاندیغمز آلاتک اونلر طرفندن ده استعمال ایدلدیکجه دائر المزده هیچ براماره‌بوق . اونومیه‌لم که صریخ سیاره‌سی اوزرنده جاذبه ، کره ارضککشدن یک چوق دوندر . آرض اوزرنده برکیلو ثقلی حائز بر جسم اورابه نقل ایدیلرسه آنجق ۳۷۶ غرام کلیر .. خلقتک اوراده بولنان مخلوقات و اشیا به باشقه بر طریق تکامل ویرمش اولسی ملحوظدر »

اجرام‌سماویه‌بال بزی ربط ایدن اثیردیلن سیال بر ماده وارددر . بعض هیئتشناسلرده بو واسطه‌دن استفاده چاره‌سی تحری ایتملر و بعضیلری‌ده بر چوق اصوللر تصور ایتملردر . از جمله آمریکا هیئتشناساندن موسیو (داوید فور) دهایی بر فکرده بولندی .

موسیو فور تلسز تلغراف آلاتیه مجهز بر بالونله یک یوکسک ارتفاعلره صعود ایده‌رک صریخ سیاره‌سنه شعاعات هر چه ارسال واونلرک کوندردکاری‌ده اخذ ایتمک ایستیور . فقط بونک ایچون ۱۵۰۰۰ متره‌دن زیاده یوکسکلمک ایجاب ایدر . امکانی بر چوق وسائطه وابسته‌در . بو آلت‌شو صورتله تصور ایدیلیر : بالونک سیتی دروننه آلومینیومدن معمول اسطوانی‌الشکل (۱،۲۰) متره عرضنده (۰،۹۰) متره طولنده ایکی جسم قوطی وضع ایدیلهرک بونلرک برنده کندیسی اخذ موقع ایده‌جک و دیگری ایسه رقیق‌رکوبنه مخصوص اوله‌جقدر . بواسطوانه‌لرک مدخلی اوزرنده اولوب داخلدن ویده‌لر واسطه‌سیله سد اولنه‌جقدر . قاعده‌سی ایسه قالین وشفاف بر جام طبقه‌سندن عبارتدر . اسطوانه‌لرک کنارلرنده اجرای ترصد ایچون اوج ، درت پنجره موجوددر . بوایکی حجرده برر اسکمله اوله‌جق ، واسکمله‌لرک

بیلیرز . وبا باسیلری تحت الصفر ( ۳۰ ) درجه سانتیگرادده  
بعضاً آیلرجه محافظه حیات ایدیه بیلیر . قوش بالازی میقروبلری ینه  
تحت الصفر ( ۲۰۰ ) درجه حرارتی حائز اولان مخلوطات مبرده دروننده  
بر ساعتدن فضله ادامه حیاته موفق اولاییلیر . و آنجیق ( ۱۶۰ )  
درجه ده هلاک اولورلر .

شاربون سپورلری تحت الصفر ۱۳۰ درجه ده ۲۴ ساعت  
یاشایه بیلیرلر . حتی مولد الفیج کیانوس باسیلاری متمیع هوا  
دروننده یعنی ۱۹۳ درجه حرارتده محو اولماز .  
بعض میقروبلرده واردرکه ( ۲۷۳ ) یقین تحت الصفر  
حرارتلره قدر تحمله قادرلر .

خلاصه کلام جهانده هرشی نسبیدره طبیعتده نه صوئوق نه ده  
صیجاق واردره هر برده حیات عضویه بولندی محیط احوال  
و شرائطنه تبعاً تبدیل شکل و ماهیته مجبوردر . صریخ  
سکینه سی ده بو سیاره به خاص بر محیط اینجده حیاتکنذار  
اولقده در . مع مافیله اجرام سماویه آراسنده مشهود اولان بو کلی  
وجزئی فرقلرک صریخ بزماله مخابره ایتمسه قطعاً مانع اولاجنی  
ادعا اولنه ماز .

ایشته هیئتشناسلر صریخ سیاره سنده حیاتک ، ذی عقل  
مخلوقاتک موجود اولدیغنه تمامیه قانع بولنیور و اونلرله  
مخابره ایتمک چاره سنی دوشونیورلر . . دونکی محال  
اولان شیلر بوکون وجوده کمشدر . عینیه بوکون محال  
اولان شیلر یارین برز حقیقت اوله جقدر .

روشن زکی

## رباعیات خیام

درکارگه گوزه گری رتم دوش  
دیدم دوهزار گوزه گویا و خموش  
هریک بزبان حال بامن گفتند  
گوکوزه کر و کوزه کرخر و کوزه فروش.

دون بیر دستی اعمالخانه سته کیتدم . ایکی بیسک دستی  
کوردم بعضری سویله یوردی بعضری سا کتدی . هر بیر ، بانا  
زبان حال ایله شویله سویله دیلر : نره ده دستی یابان ، نره ده ،  
دستی صاتین آلان ، نره ده دستی صانان ؟ [1]

[1] جمله من طوپراقندن کلدک . طوپراغه رجوع ایدیوروز ،  
عمان خلقتده جمله منک طوپراغمز عصر لرجه چالقایور ، بدنرک  
اجزاسی مختلف و متخالف شیلرکده عناصر اعمالیه سنی تشکیل  
ایدیور . بو دستی لر خیامه صوریور : هانکیمز ، دستی یابانک ،  
هانکیمز دستی آلانک ، هانکیمز دستی صانانک اجزای  
بدننده نر؟ دییورلر .

شمدی اک بیوک مسئله صریخده حقیقه حیاتک  
اولوب اولماسیدر . هنوز هیئتشناسلر بو نقطه ده تمامیه  
اتفاق ایدیه مدیلر . بعضلری بر جوق احوال طبیعه  
کوستره رک اوراده حیاتک اولمدینی و یاییله جق تجربه لرک  
وبونک حقنده کچیریلن زمانک بوش اولدیغنی ایلری  
سورویورلر . فقط صوک زمانلرده صریخده حیاتی قبول  
ایدنلر بیوک بر اکثریت حاصل ایتمشدر .

قاملیلر فلاماریون بو زمره متفکرینک باشلری  
تشکیل ایدیور . مقاله سنده صریخده حیات اولمدینی  
فکرکنده بولسانلره قارشی بعض دلیلر ایراد ایدیورکه  
عیناً نقل ایدیوروز :

« بعض مؤلفلر صریخ سطحنده کی حادثات هواشیه منک  
کره ارضک کندندن پک فرقی اولدیغنی درمیان ایدیه رک اونک  
مسکون اولمدینی ادعا ایدیه لر . حالبوکه خطالرک اک بیوک  
باشقهلری حقنده کی محاکماتزده دائماً کندیمیزی مقیاس اتخاذ  
ایتمه ضرر . ذاتاً صریخ مسکونیتی علیهنده سرد ایدیلن  
افکار و مطالعات بوکون حکمدن ساقط اولشدر . آرتق صریخی  
محاط اولان طبقه هواشیه ده صو بخارینکده وجودی کشف  
ایدیلدی . هوانک مقداری بیله تخمین اوله رق تقدیر اولدی .  
صریخ بر ربع عصر دنبری پرده مجهولیتده قالان او مشهور  
قانالریک ایسه نهایت هیئتشناس ( کووئل ) معرفتیه فوطوغرافلری  
اخذ ایدیه بیلدی . بو قانالرک ماهیتی هنوز معلوم دکدر .  
زیرا اک بیوک آلات رصدیه من صریخی کره منه ( ۲۹۰۰۰ )  
کیلومتره قدر تقرب ایدیه یلور . فقط موجودیتلرنده هیچ  
شبهه یوقدر . وضعیتلری نه دن عبارت اولورسه اولسون هر  
حاله سیاره اوزرنده جریان میاهی تسبیل ایتمکلی انکار  
ایدیه من . ایکنجی بر اعراضده حرارت مسأله سندن متفرعدر .  
صریخ شمس اولان بعدی وسطحنی محیط اولان طبقه هواشیه منک  
قلت کثافتی اوراده هوانک غایتله صوئوق اولسنی استلزام ایدرکه  
بو حال سیاره منک مسکون بولمدینی ادعا ایدنلرک فکریخی آزیجیق  
تقویه ایدر . حالبوکه نتیجه ترصداتز صریخ اقلیمک کوندوز  
کونشک قارشوسنده غایت صیجاق و کیجه غایت صوئوق اولان  
اک یوکسک طاغیرمزک اقلیمه مماثل اولدینی مرکزنده در .  
اساساً صریخ حرارت وسطیه سی کره ارضک کندندن پک زیاده  
دون اولسه بیله ینه مذکور سیاره ده حیاتک فقدانی ادعا ایتمک  
لازم کلز .

« نفسزه نظر ایدرک بیه منک پک زیاده نازک اولدیغنه  
حکم ایدیوروز . حالبوکه ، طاغیر ، صحرالر . چولارده گزن  
اویله سیاحلر واردرکه بعضاً اعظمی و اصغری فرقی اوله رق  
( ۶۰ ) درجه لک بر تحول عظیم حرارته معروض قالیرلر .  
کذلک بعض میقروبلرک اک دون حرارتلره متحمل اولدیغنی